

de scriptie van (2)

Johanna Stange (31) studeerde Environment and Resource Management in Waterloo in Canada. Daarna gaf ze zich vijf jaar om professioneel danseres te worden in Berlijn. In 2010 dook ze weer in de boeken. In Utrecht volgde de Canadese de eenjarige masteropleiding International Development Studies. Met haar masterthesis *Promoting Organic Food for Sustainable Consumption* won ze afgelopen juni de Marc de Smidt scriptieprijs van onderzoeksbureau Stogo.

Johanna Stange: 'Mond-tot-mondreclame belangrijker dan ecocertificaat'

Hoe heb je je masteropleiding ervaren?
'Duurzaamheid en ontwikkelingsvraagstukken zijn voor mij twee kanten van dezelfde medaille. Daar wilde ik graag een opleiding in doen. In Utrecht was er een eenjarig programma in het Engels met onderzoek in het buitenland. Ik heb toen zelf voorgesteld onderzoek te doen in Istanbul. Ik ben geïnteresseerd geraakt in de Turkse cultuur toen ik in de wijk Neukölln in Berlijn woonde. Ik heb Turkse taalles genomen en via de Turkish Business Council for Sustainable Development kon ik in Istanbul mensen benaderen.'

Hoe heb je het onderzoek aangepakt?

'In eerste instantie heb ik via de "sneeuwbal-methode" (je vraagt de geïnterviewde om een volgende naam, enzovoorts, red.) zo'n twintig mensen in de biologische sector gesproken. Daarna heb ik bij een groot aantal winkels en supermarkten een productscan gemaakt. Ten slotte heb ik 111 enquêtes uitgezet bij eigenaren van kleine levensmiddelenwinkels. Veel van de hoger opgeleiden in Turkije spreken

Winkelier in de stad denkt vaak dat alle voedsel uit Turkse dorpen biologisch is

Johanna Stange

Duits of Engels. Maar voor de enquêtes met de winkeleigenaren kreeg ik hulp van een Turkse onderzoeksassistent. Als je onderzoek doet in een andere cultuur is het belangrijk dat je mensen in hun eigen taal kunt aanspreken.'

Wat zijn de conclusies van je onderzoek?

'Tot in de jaren 70 was bijna al het voedsel in Turkije biologisch. Maar het industriële agra-

rische complex heeft daar in korte tijd een einde aan gemaakt, zelfs op het afgelegen platteland. Toch is er veel belangstelling voor biologisch geproduceerde producten: in de paar maanden dat ik in Istanbul was, zijn er vier biologische markten geopend. Maar detaillisten noch consumenten zien verschil tussen "gewoon" en biologisch geproduceerd voedsel. Veel winkeliers denken bijvoorbeeld dat al het voedsel dat uit dorpen komt biologisch is. Maar vooral in afgelegen gebieden waar het opleidingsniveau niet hoog is, ligt overmatig gebruik van bestrijdingsmiddelen en kunstmest op de loer. Inwoners van Istanbul gaan af op de winkelier: als hij denkt dat het biologisch is, nemen ze dat klakkeloos van hem aan. Dat vinden ze belangrijker dan een certificaat van de overheid.

Een belangrijke conclusie van mijn onderzoek is dat je gebruik moet maken van *word of mouth* (mond-tot-mondreclame) binnen bestaande sociale netwerken van familie, vrienden en burens om biologisch voedsel populair te maken. En sociale media, waarvan Turkse jongeren veel gebruikmaken.'

Wat heb jij van je onderzoek geleerd?

'Discipline opbrengen, haalbare doelen stellen en plannen. Ik ben in de bibliotheek gaan zitten en wist dat ik die scriptie in twee maanden af moest hebben. Ik zorgde dat ik overdag niet afgeleid werd door email. Het onderzoek hoeft niet perfect te zijn, zolang je methode maar te volgen is en andere onderzoekers het eventueel kunnen herhalen. En probeer de reden waarom je het thema hebt gekozen niet uit het oog te verliezen. Voor mij was een drijfveer een steentje bij te dragen aan kennis over het onderwerp duurzaamheid in opkomende markten.'

Wat wil je later worden als je groot bent?

'Ik werk nu parttime als Sustainability Officer voor de Rheinischer Sparkassen- und Giroverband in Düsseldorf. Binnenkort verwachten mijn man en ik ons eerste kind. In mijn baan en als moeder wil ik graag wat aan duurzaamheid en ontwikkeling bijdragen, zowel in kennis als in de consumptieve keuzen die we maken.'

De scriptie van Johanna Stange is als pdf op te vragen via www.stogo.nl/share/files/129_440318/StangeJohanna.pdf